SPRAWDZIAN · GEOGRAFIA

Sprawdzian z globalnej gospodarki i globalizacji **Grupa A**

Geografia: globalizacja i problemy współczesnego świata

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 23

10 zadań, 23 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Strefa Schengen to obszar, na którym:

(A) zniesiono kontrole graniczne między państwami należącymi do strefy

(B) obowiązuje wspólna waluta euro

(C) obowiązuje wspólny system podatkowy

(D) działa jednolita armia europejska

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Głównym gazem cieplarnianym odpowiedzialnym za antropogeniczny efekt cieplarniany jest:

(A) ozon troposferyczny

(B) freony (CFC)

(C) tlenek azotu(I)

(D) dwutlenek węgla (CO_2)

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–4 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących globalizacji i gospodarki światowej.

1.	Stany Zjednoczone są największym eksporterem towarów na świecie.	**P**	**F**
2.	Korporacje transnarodowe często przenoszą produkcję do krajów o wyższych kosztach pracy.	**P**	**F**
3.	Deindustrializacja polega na wzroście udziału przemysłu w strukturze zatrudnienia.	**P**	**F**
4.	Globalizacja doprowadziła do zaniku różnic w poziomie życia między krajami bogatymi a biednymi.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–3 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących zróżnicowania poziomu rozwoju gospodarczego świata:

1.	Kraje najsłabiej rozwinięte (LDC) charakteryzują się zwykle wysokim udziałem rolnictwa w strukturze zatrudnienia i niskim poziomem uprzemysłowienia.	**P**	**F**
2.	Kraje wysoko rozwinięte gospodarczo charakteryzują się zwykle wysokim udziałem sektora usług w PKB oraz wysokim wskaźnikiem HDI.	**P**	**F**
3.	Wskaźnik PKB per capita nie w pełni odzwierciedla rzeczywisty poziom życia mieszkańców, ponieważ nie uwzględnia sposobu podziału dochodu narodowego.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj każdą organizację międzynarodową do jej głównej funkcji.

1. WTO	…	A. skupia kraje wysokorozwinięte i promuje wzrost gospodarczy i stabilność
2. MFW	…	B. udziela pożyczek krajom mającym trudności z bilansem płatniczym
3. OECD	…	C. wspiera handel i zrównoważony rozwój krajów rozwijających się
4. UNCTAD	…	D. reguluje zasady handlu i rozstrzyga spory handlowe między krajami

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–2 pkt)

Uzupełnij zdania: Organizacja regulująca handel międzynarodowy, będąca następczynią GATT, to (1) _____ . Pakt handlowy zawierający strefy wolnego handlu między krajami Ameryki Północnej (USA, Kanada, Meksyk) to (2) _____ .

(1) do wyboru: OECD / UNCTAD / EFTA / WTO

(2) do wyboru: NAFTA / APEC / MERCOSUR / ASEAN

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wyjaśnij pojęcie protekcjonizmu handlowego i wskaż jeden jego negatywny skutek dla gospodarki światowej.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Wyjaśnij pojęcie zagranicznych inwestycji bezpośrednich (BIZ/FDI) i wskaż jedną korzyść, jaką mogą przynieść krajowi przyjmującemu taką inwestycję.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Wyjaśnij pojęcie specjalnej strefy ekonomicznej (SSE) i wskaż jedną korzyść, jaką może ona przynieść inwestorom lokującym w niej swoją działalność.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wykaż dwoma argumentami, że cechy rozwoju gospodarczego Chin przyczyniają się do inwestycji chińskich w krajach Afryki.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/geografia/gospodarka-swiatowa

SPRAWDZIAN · GEOGRAFIA

Sprawdzian z globalnej gospodarki i globalizacji **Grupa B**

Geografia: globalizacja i problemy współczesnego świata

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 23

10 zadań, 23 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Złożony wskaźnik statystyczny łączący średnią długość życia, poziom wykształcenia (lata edukacji) oraz dochód narodowy brutto na mieszkańca, wykorzystywany do porównywania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego krajów świata, to:

(A) Wskaźnik Rozwoju Społecznego (HDI)
(B) Wskaźnik Giniego
(C) Wskaźnik cen konsumpcyjnych (CPI)
(D) Produkt Krajowy Brutto (PKB)

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Sadza na śniegu zmniejsza albedo, co powoduje:

(A) ochłodzenie powierzchni przez silniejsze odbicie promieni
(B) wzrost odbijania promieniowania słonecznego w przestrzeń
(C) zwiększenie grubości lodu dzięki izolacji ciemną warstwą
(D) wzrost temperatury przez większą absorpcję promieniowania

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–4 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących zadłużenia międzynarodowego i pomocy rozwojowej:

1.	Oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) udzielają głównie kraje najsłabiej rozwinięte krajom wysoko rozwiniętym.	**P**	**F**
2.	Kraje o niskim dochodzie narodowym często zaciągają kredyty u instytucji takich jak Bank Światowy na finansowanie infrastruktury.	**P**	**F**
3.	Japonia i Stany Zjednoczone należą do państw o najniższym długu publicznym na świecie.	**P**	**F**
4.	Nadmierne zadłużenie zagraniczne zwiększa zdolność państwa do finansowania usług publicznych, takich jak edukacja czy ochrona zdrowia.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–3 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń:

1.	Migranci ekonomiczni nie są objęci ochroną prawną Konwencji Genewskiej z 1951 r.	**P**	**F**
2.	Wojna domowa w Sudanie Południowym (od 2013 r.) miała podłoże polityczne i etniczne – rywalizację prezydenta Salvy Kiira z Riekiem Macharem i konflikt Dinków z Nuerami.	**P**	**F**
3.	Protokół z Kioto (1997) nałożył zobowiązania redukcji emisji na państwa rozwinięte, ale nie na kraje rozwijające się.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego do jego charakterystyki.

1. PKB per capita	...	A. syntetyczny wskaźnik uwzględniający dochód, edukację i długość życia
2. Wskaźnik rozwoju społecznego (HDI)	...	B. wartość produktu krajowego brutto przypadająca na jednego mieszkańca
3. Współczynnik Giniego	...	C. miara nierówności dochodowej w społeczeństwie
4. Wskaźnik ubóstwa	...	D. odsetek ludności żyjącej poniżej minimum egzystencji

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–2 pkt)

Uzupełnij: (1) Najliczniejsza religia świata pod względem liczby wyznawców to (1) _____ . (2) Druga najliczniejsza religia świata, szybko rosnąca w krajach Afryki i Azji, to (2) _____ .

(1) do wyboru: judaizm / hinduizm / chrześcijaństwo / buddyzm
(2) do wyboru: sikhizm / hinduizm / buddyzm / islam

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, na czym polega tzw. błędne koło ubóstwa w krajach słabo rozwiniętych. Podaj dwa ogniwa tego mechanizmu.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Wykaż negatywny wpływ deforestacji w Indonezji na środowisko i gospodarkę.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego PKB per capita nie jest pełnym miernikiem dobrobytu społeczeństwa. Podaj dwie wady tego wskaźnika.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, na czym polega zjawisko „drenażu mózgów” (ang. brain drain) i jakie są jego konsekwencje dla krajów pochodzenia migrantów.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/geografia/gospodarka-swiatowa

Sprawdzian z globalnej gospodarki i globalizacji

Grupa A

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **D**

3. (4 pkt) **1. F; 2. F; 3. F; 4. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (3 pkt) **1. P; 2. P; 3. P** — po 1 pkt za zdanie

5. (4 pkt) **1–D, 2–B, 3–A, 4–C** — po 1 pkt za parę

6. (2 pkt) **(1) WTO; (2) NAFTA** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Protekcjonizm handlowy to polityka gospodarcza państwa polegająca na ochronie krajowych producentów przed konkurencją zagraniczną poprzez wprowadzanie ceł importowych, kontyngentów oraz innych barier utrudniających napływ towarów z zagranicy. Negatywnym skutkiem protekcjonizmu jest zazwyczaj wzrost cen towarów dla konsumentów (ograniczona konkurencja) oraz ryzyko wywołania wojny handlowej, gdy inne kraje wprowadzają odwetowe cła, co ostatecznie ogranicza globalną wymianę handlową i spowalnia wzrost gospodarczy.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie: protekcjonizm to polityka ochrony rynku krajowego przed konkurencją zagraniczną za pomocą ceł, kontyngentów i innych barier handlowych (1 pkt). Wskazanie skutku negatywnego, np. wzrost cen towarów dla konsumentów, ograniczenie wymiany międzynarodowej, ryzyko wojen handlowych i odwetowych ceł ze strony innych krajów (1 pkt). Łącznie 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Zagraniczne inwestycje bezpośrednie (BIZ) to inwestycje, w których podmiot z jednego kraju buduje nowe przedsiębiorstwo lub przejmuje istotny udział w firmie działającej w innym kraju, z zamiarem długoterminowego zaangażowania i wpływu na jej działalność, w odróżnieniu od krótkoterminowych inwestycji portfelowych. Dla kraju przyjmującego taką inwestycję korzyścią jest przede wszystkim tworzenie nowych miejsc pracy oraz transfer nowoczesnych technologii i know-how zarządczego, które mogą podnieść konkurencyjność lokalnej gospodarki.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie: inwestycje zagranicznego podmiotu polegające na budowie lub przejęciu kontroli nad przedsiębiorstwem w innym kraju, z zamiarem długoterminowego zaangażowania (1 pkt) + wskazanie korzyści, np. tworzenie nowych miejsc pracy, transfer nowoczesnych technologii i know-how (1 pkt). 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Specjalna strefa ekonomiczna to wydzielony, uprzywilejowany prawnie obszar kraju, na którym przedsiębiorcy mogą prowadzić działalność gospodarczą na preferencyjnych warunkach ustanowionych przez państwo w celu przyciągnięcia inwestycji i tworzenia nowych miejsc pracy. Podstawową korzyścią dla inwestorów lokujących tam działalność są zwolnienia lub ulgi w podatku dochodowym, co znacząco obniża koszty prowadzenia firmy w pierwszych latach działalności.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie: SSE to wydzielony obszar kraju, na którym obowiązują preferencyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej, ustanowione przez państwo w celu przyciągnięcia inwestycji (1 pkt). Wskazanie korzyści, np. zwolnienia lub ulgi podatkowe, uproszczone procedury administracyjne, gotowa infrastruktura (1 pkt). Łącznie 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: 1) Wzrost kosztów pracy w Chinach powoduje przenoszenie produkcji do krajów afrykańskich o niższych kosztach siły roboczej. 2) Rosnące zanieczyszczenie środowiska w Chinach i surowe normy ekologiczne skłaniają do lokalizacji zakładów przemysłowych w krajach Afryki o łagodniejszych normach ochrony środowiska.
Punktacja: Argument 1 (1 pkt) + argument 2 (1 pkt). Razem 2 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **D**

3. (4 pkt) **1. F; 2. P; 3. F; 4. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (3 pkt) **1. P; 2. P; 3. P** — po 1 pkt za zdanie

5. (4 pkt) **1–B, 2–A, 3–C, 4–D** — po 1 pkt za parę

6. (2 pkt) **(1) chrześcijaństwo; (2) islam** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Błędne koło ubóstwa oznacza, że biedni nie mają środków, by wyjść z biedy. Niskie dochody powodują małe oszczędności, więc brakuje inwestycji i nowoczesnych technologii, co utrzymuje niską wydajność pracy, a ta znów dochody na niskim poziomie.
Punktacja: Opis mechanizmu jako samonapędzającego się cyklu (1 pkt). Dwa poprawne ogniwa, np. niskie dochody → mało oszczędności i inwestycji → niska wydajność pracy → niskie dochody; słaba edukacja i ochrona zdrowia (1 pkt). 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Środowisko: utrata siedlisk (orangutan, tygrys sumatrzański) → spadek bioróżnorodności; zmniejszona retencja → powodzie. Gospodarka: osuwiska → koszty usuwania skutków; utrata tradycyjnych form gospodarowania (zbieractwo).
Punktacja: Środowisko (1 pkt) + gospodarka (1 pkt). Razem 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: 1) PKB per capita to średnia, która nie uwzględnia nierówności dochodowych — kraj o wysokim PKB per capita może mieć ogromne dysproporcje (np. Katar: bogata elita + biedni imigranci). 2) PKB nie mierzy jakości życia (zdrowie, edukacja, środowisko, czas wolny, bezpieczeństwo) — alternatywne wskaźniki to HDI, Gini, BES, GPI.
Punktacja: Wada 1 z wyjaśnieniem (1 pkt) + wada 2 z wyjaśnieniem (1 pkt). Razem 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Drenaż mózgów to emigracja wysoko wykwalifikowanych specjalistów - lekarzy, inżynierów, naukowców - z krajów słabiej rozwiniętych do państw oferujących wyższe zarobki i lepsze warunki pracy. Dla kraju pochodzenia oznacza to niedobór kadr w kluczowych sektorach (np. służbie zdrowia) oraz stratę środków zainwestowanych w edukację tych osób, co spowalnia rozwój gospodarczy i społeczny.
Punktacja: Definicja - emigracja wysoko wykwalifikowanych specjalistów (lekarzy, inżynierów, naukowców) z kraju o niższym poziomie rozwoju do krajów bogatszych, oferujących lepsze zarobki i warunki pracy (1pkt). Konsekwencje dla kraju pochodzenia - niedobór wykwalifikowanych kadr oraz straty poniesione na wykształcenie migrantów, spowolnienie rozwoju (1pkt za dwie konsekwencje). Maks 2 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 23 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	21–23 pkt
dobry (4)	18–20 pkt
dostateczny (3)	12–17 pkt
dopuszczający (2)	7–11 pkt
niedostateczny (1)	0–6 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/geografia/gospodarka-swiatowa**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.